

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste commissie Justitie en Veiligheid
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Hof van Transwijk 2
3526 XB Utrecht
030 284 3200
vraagbaak@loc.nl

BTW: 808564018B01
IBAN: NL42 TRIO 0198 5295 70
KvK: 30162169

Betreft: Schriftelijke Inbreng 1 september 2022 - IGJ Onderzoek naar de kwaliteit van het feitenonderzoek bij uithuisplaatsingen (31839-856)

Utrecht, 29 augustus 2022

Beste leden,

Op woensdag 1 september as. levert de vaste commissie Justitie en Veiligheid een schriftelijke inbreng over de brief van minister Weerwind d.d. 27 juni jl. en het 'Onderzoek naar de kwaliteit van het feitenonderzoek bij uithuisplaatsingen' van de Inspectie Gezondheid en Jeugd (IGJ).

De conclusie van de IGJ over het tekortschieten van de kwaliteit van het feitenonderzoek is voor LOC Waardevolle zorg herkenbaar. LOC laat via deze brief weten wat voor ons de belangrijkste aanbevelingen van de IGJ zijn. En we geven een aantal punten mee die belangrijk zijn voor het plan van aanpak voor de verbetering van het feitenonderzoek. We verzoeken u deze punten bij de schriftelijke inbreng te betrekken.

Structurele oplossingen nodig

De problemen met het feitenonderzoek hangen samen met grote problemen in de vrijwillige en verplichte jeugdzorg. Vanuit de vele contacten met cliëntenraden, jeugdigen en ouders en met hulpverleners herkent LOC Waardevolle zorg de conclusies van de IGJ over het feitenonderzoek. Deze spelen al lange tijd, veroorzaken veel leed en ontnemen mensen hoop op een goed toekomstperspectief.

De conclusies van de IGJ onderstrepen de noodzaak voor structurele oplossingen in de jeugdzorg waarvoor LOC zich inzet. In de eerste plaats betekent dit: stop met de focus op geld en budget(beperkingen). Dit leidt tot symptoombestrijding.

Richt de aandacht allereerst op inhoudelijke oplossingen die leiden tot kwalitatief betere jeugdzorg, voordat financiën een rol gaan spelen.

Oorzaken van de problemen benoemden we al uitgebreid in onze [brief voor het commissiedebat vws over Jeugdzorg op 18 mei jl.](#) We noemden in de brief als structurele oplossingen:

- Om de zeggenschap van kinderen, jongeren en ouders te vergroten zijn een sterke individuele zeggenschap en collectieve medezeggenschap zeer noodzakelijk.
- Al langere tijd schiet de rechtspositie van kinderen, jongeren en ouders in de (gedwongen) jeugdzorg tekort. Het is van groot belang om deze zo snel mogelijk te versterken.
- Maak van de jeugdzorg voor veel mensen een aantrekkelijke plek om te werken.
- Maak zorg en ondersteuning niet bindend aan een leeftijd van 18 of 21 jaar maar voer het gesprek over toegankelijkheid van ondersteuning voor mensen die dat nodig hebben.

Vergroten zeggenschap: start bij de kinderen, jongeren en ouders zelf

Een aanbeveling van de IGJ is om ouders en kinderen beter te betrekken bij afwegingen over uithuisplaatsing. LOC werkt aan het vergroten van zeggenschap in zowel individuele situaties als collectief zoals via cliëntenraden.

LOC pleit voor een betere inhoud van het feitenonderzoek door te starten bij de kinderen, jongeren en ouders zelf bij het vinden van oplossingen. Wat hebben zij nodig? Wanneer voelen zij zich gehoord? Wat verstaan zij onder goed feitenonderzoek? Deze betrokkenheid is zowel op individueel als collectief niveau nodig.

LOC voerde de afgelopen jaren vele gesprekken met jongeren, ouders en andere betrokkenen en bracht hierover diverse publicaties uit. Daarin komt onder meer het volgende naar voren:

- De groep cliënten die niet tevreden is, meent dat op basis van onzorgvuldig onderzoek en foutieve informatie ingrijpende beslissingen worden genomen. Deze kinderen en ouders herkennen zich niet in de beschrijvingen van de rapportages, geven aan dat informatie in dossiers veelal is gebaseerd op aannames, vermoedens of eenzijdige informatie en dat deze informatie hen achtervolgt. Dit doet afbreuk aan het draagvlak van deze groep cliënten voor de beslissingen die op basis van de rapportages worden genomen.
- Cliënten geven ook aan dat het niet alleen gaat om de juiste weergave van feiten in rapportages, maar dat het ook de communicatie met en de attitude van de professionals richting kinderen en ouders in het jeugdbeschermingsproces als geheel raakt, vanaf de wijkteams, naar een melding bij Veilig Thuis, de start van het raadsonderzoek, tot de beëindiging van de maatregel.
- Cliënten ervaren dat ze te weinig invloed hebben op het gehele jeugdbeschermingsproces. Ze hebben het idee dat hun inbreng minder meeweegt dan de inbreng van professionals als het over veiligheid en ontwikkelingsmogelijkheden van het kind gaat. Kinderen en ouders voelen

zich afhankelijk van de informatie die jeugdprofessionals in rapportages schrijven en ervaren weinig mogelijkheden tot correcties. Dit geeft hen een kwetsbare rechtspositie en doet af aan hun positie als kind of ouder binnen een gezin.

Werk maken van verbetering rechtspositie

De IGJ beveelt tevens aan om de rechtspositie van kinderen, jongeren en ouders te verbeteren. LOC ondersteunt dit.

Cliëntenraden zouden graag zien dat er in de toekomst een beter onderscheid wordt gemaakt tussen meningen, feiten en visies van betrokken professionals. Een gedwongen maatregel is een zwaar middel dat veel impact heeft op gezinnen. Dossiers kunnen een eigen leven gaan leiden, doordat het perspectief van een professional te lang als waarheid wordt aangenomen. Cliëntenraden pleiten daarom voor een mogelijkheid om het dossier te kunnen wijzigen, en dat er steeds weer (bijvoorbeeld jaarlijks) wordt gecheckt of de informatie die er in staat nog kloppend is. Eventueel door een derde partij, die onafhankelijk naar het dossier kan kijken. Zo wordt transparantie gedurende het hele traject gewaarborgd.

Het feitenonderzoek bevat belangrijke informatie voor rechters. Nu ben je als betrokkene grotendeels onbeschermd als er een rapport ligt van de jeugdbescherming over een gezin. Rechters nemen zo'n rapport onverkort als waarheid aan en onderzoeken te weinig of dat wel klopt. Deels vanwege een gebrek aan tijd, deels vanwege een gebrek aan tegenmacht. Kinderen, jongeren en ouders hebben nauwelijks mogelijkheden om de rapporten te weerleggen. Terwijl de gevolgen zeer ernstig zijn, zoals ook uithuisplaatsingen rondom de toeslagenaffaire dat laten zien.

Bemiddelingsgesprek

Cliëntenraden pleiten ook voor een betere omgang met klachten. Veel door cliënten ingediende klachten gaan over onjuist feitenonderzoek. Tijdens een dialoogsessie met voorzitters van cliëntenraden in 2021 kwam naar voren dat het indienen van een klacht bij de organisatie niet altijd leidt tot een oplossing voor cliënten. Als een klacht voor een klachtencommissie komt, dan hoeft de bestuurder/organisatie geen gehoor te geven aan het advies van die commissie. Dat kan ertoe leiden dat cliënten doorgaan met klagen en dan via een juridische weg. Dit duurt lang, kost veel en levert vaak ook niet veel op. Cliënten geven aan dat bemiddelingsgesprekken (met een ervaringsdeskundige of cliëntondersteuner erbij) vaak effectiever zijn.

Cliëntondersteuning en ervaringsdeskundigheid

In het verlengde van de verbetering van de rechtspositie ligt de aanbeveling van de IGJ dat gemeenten elke jeugdige en ouder, die te maken krijgt met een jeugdbeschermingsmaatregel, actief een onafhankelijke vertegenwoordiger of vertrouwenspersoon moet aanbieden. Dit actieve aanbod bepleiten cliëntenraden eveneens omdat dit nu te weinig of onduidelijk gebeurt. Het gaat zowel om het bieden van een luisterend oor, vraagbaak zijn en (juridische) informatie geven als bemiddelen bij communicatieproblemen tussen cliënt en hulpverlener. Bij de door cliëntenraden

gewenste inzet van ervaringsdeskundigen hiervoor ligt nog een belangrijk ontwikkelterrein.

Op basis van bovenstaande verzoeken wij u de minister te vragen:

- *Om vanuit een inhoudelijke focus te werken aan oplossingen in de verplichte jeugdzorg en in dit proces vanaf het begin kinderen en ouders actief te betrekken en hen een rol van belang te geven;*
- *De rol en toegevoegde waarde van cliëntenraden en medezeggenschap in het plan van aanpak voor de verbetering van het feitenonderzoek expliciet te benoemen.*
- *De mogelijkheid te creëren om de inzet van ervaringsdeskundigen door te ontwikkelen als onder meer bemiddelaar of vertrouwenspersoon.*
- *De volgende publicaties met aanbevelingen van kinderen, jongeren, ouders en cliëntenraden te betrekken bij de verbetering van het feitenonderzoek.*
 - *[Dialogsessies cliëntenraden over klachtrecht in de jeugdbescherming](#)*
 - *[Opvattingen van cliëntenraden over actuele thema's, zoals het feitenonderzoek in de jeugdbescherming en jeugdreclassering en zoals cliëntondersteuning](#)*
 - *[Reactie van cliëntenraden op Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming](#)*
 - *[Basiswaarden voor betere communicatie rondom het feitenonderzoek, met bijdragen van ouders](#)*
- *Te onderzoeken waar het feitenonderzoek wel goed loopt en te zorgen voor structurele uitwisseling van deze informatie, onder meer via de bestaande verbetertrajecten.*

Als u vragen heeft of met ons in gesprek wilt, kunt u contact opnemen met onze adviseur belangenbehartiging Mariëlle Cuijpers: m.cuijpers@loc.nl of 030 284 3200.

Met vriendelijke groet,

Marthijn Laterveer
Coördinator